

Liite 1

ANJALANKOSKEN KYYNELMYKSENJÄRVEN RANTA-ASEMAKAAVA- ALUEEN LUONTO- JA MAISEMASELVITYS 2002

Maanomistustilanne korjattu 12.2.2009

1. SELVITYSALUE JA TAVOITTEET

Selvitysalue käsittää Kouvolaan yhdistyneen, entisen Anjalankosken kaupungin itäreunassa sijaitsevan Kyynelmyksenjärven ranta-alueita. Kaupunki omistaa selvitysalueesta 47 ha (1700 m rantaviivaa) ja Olof Antell 17 ha (850 m rantaviivaa). Lisäksi tarkasteltiin alueeseen mahdollisesti liittyvää Lehdon tilan rantaa (1:19). Selvitysalue sijoittuu hevosenkengän muotoisen järven ”niemeen”, Lampihaaranlahden ja Myllylahden väliin.

Luonto- ja maisemaselvitys tehtiin maankäyttö- ja rakennuslain (1999) asettamien vaatimusten ja tavoitteiden mukaisesti. Tavoitteet on määritelty tarkemmin osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa (Karttaako Oy 2002). Ensisijassa selvityksessä tarkasteltiin alueella mahdollisesti tavattavia huomionarvoisia biotooppeja ja habitaatteja (esim. metsälain mukaiset erityisen merkittävät elinympäristöt) sekä uhanalaisten, harvinaisten tai muuten erityisen huomionarvoisten lajein esiintymiä. Selvityksen yhteydessä tehtiin alueen kattava pesimälinnuston kartoitus (Seimola 2002), joka on tämän raportin liitteenä.

2. SELVITYKSEN TOTEUTUS

Selvitysalueesta oli saatavilla niukasti taustatietoja, mm. metsätalousskartta selityksineen kaupungin omistamalta alueelta ja joitain järveä koskevia mittaustietoja. Pääosa selvityksestä perustui kuitenkin maastoinventointiin. Selvitysalueelle tehtiin kaksi kartoituskäyntiä (7.5. ja 11.7.2002), sekä erillinen linnustokartoitus kesäkuun alussa 2002. Koko selvitysalue käytiin maastossa läpi etupäässä olemassa olevan metsikkökuvioinnin pohjalta.

Raportissa selvitysalueella on tarkasteltu kuviokohtaisesti. Linnustokartoituksen kattavat tulokset on esitetty liiteraportissa. Tähän raporttiin on kerätty kaavoituksen kannalta huomionarvoiset linnustohavainnot. Raportin lopussa on yhteenveto keskeisistä havainnoista ja toimenpidesuosituksista.

3. YLEISKUVAUS

Selvitysalue sijaitsee Kymenlaakson pohjoislaidan vedenjakajalla Salpausselkien tuntumassa. Maasto on voimakkaasti kumpuilevaa ja jyrkkäpiirteistä: alueella tapaa runsaasti kalliojyrkänteitä ja korkeita kalliomäkiä. Lähes koko alue edustaa karua tai melko karua metsämaata. Vallitsevia metsätyyppejä ovat kuivat kankaat ja verraten karut tuoreet kankaat. Kallioiden lakiosissa esiintyy laajalti kalliometsää ja hiukan avokallioita. Rehevät metsätyypit puuttuvat kokonaan ja rehevimpiä kohteita ovat länsiosan kallioseinämien alusmetsiköt (MT+).

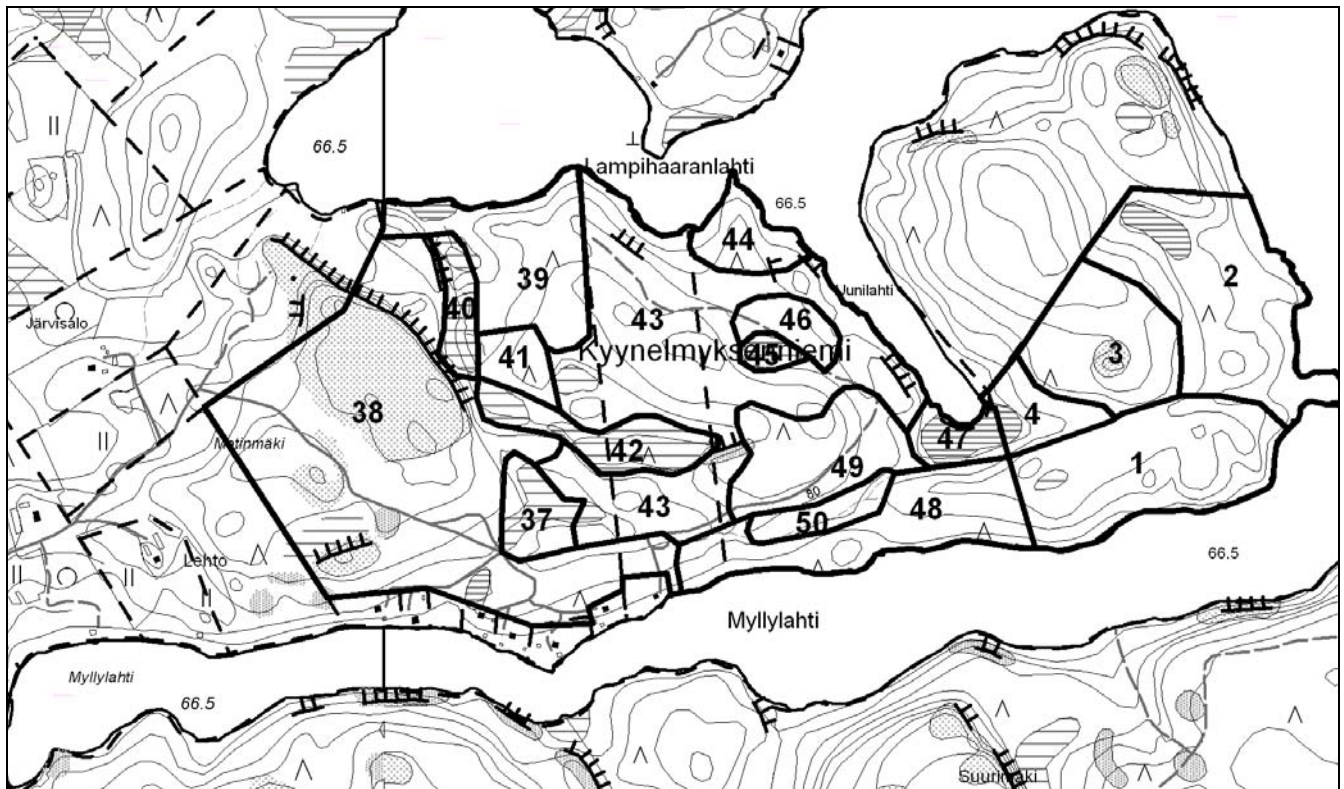
Notkoissa on kapeita suojuotteja, pääosin isovarpurämeitä ja karuja korpia (varsinaista korpea ja kangaskorpea). Alueen länsiosan pitkään suojuottiin kuuluu hieman rehevempiä korpinoita. Lähes kaikki suot on ojitettu ja useimmat kuviot edustavat muuttumia tai turvekankaita. Kaupungin ja Creutzin rajalla olevassa notkossa on luonnontilainen kangaskorpi.

Alueen metsäkuva on laajalti hyvin luonnonmukainen, jopa erämainen. Selvitysalueen sisäosissa tapaa kyllä laajoja varttuneita taimikoita ja kaupungin puolella on tehty avohakkuita, mutta rantaviivan tuntumassa metsä on kaikkialla sulkeutunutta ja paikoin melko vanhaa. Puulajisuhteet vaihtelevat pienipiirteisesti: eniten esiintyy kuusivaltaisia varttuneita metsiä ja kalliolakien männiköitä. Metsä on yleisesti erirakenteista, jolloin vanhan ja harvan mänty-koivu –puuston alla esiintyy tiheitä kuusikoita.

Selvitysalueen linnusto on monipuolinen. Vanhaa ja yhtenäistä metsää vaativaa lajistoa tavattiin verraten runsaasti, eniten kaupungin omistaman alueen pohjoisosassa, Lampihaaranlahden rantametsissä. Selvitysalueella pesii useita pareja vaarantunutta vanhan metsän lajia, (VU) tilitettä. Silmällä pidettäviä lajeja (NT) tavattiin kolme lajia (teeri, käki ja kalasääski), metsäluonnonindikaattorilajeja kaikkiaan kymmenen.

Rantaviiva on pääosin moreenia, joskin monien niemekkeiden kärjissä tapaa pieniä rantakallioita ja poukamien perukoissa vähäisiä nevakorpiä tai luhtia. Ranta on usein jyrkkärinteinen. Kyynelmysjärvi (107 ha) on karu ja hyvin kirkasvetinen metsäjärvi. Valuma-alueeltaan pieni, mutta verraten syvä järvi on herkkä sekä happamoitumiselle että rantarakentamisen aiheuttamalle kuormitukselle.

3 KUVIOKOHTAISET KUVAUKSET

3.1 Olof Antellin alue

Kuvio 1. Eteläranta (MT-VT)

Alueen länsiosassa kasvaa tiheää varttunutta kuusikkoa. Idempänä ja kauempana rannasta valtapuuston muodostaa nuori mäntyvaltainen sekametsä (koivua, haapaa ja kuusta; rantaviivalla tervaleppää). Alueella kasvaa vanhojen metsien kämmeekkää, yövilkkää.

Kuvio 2. Itäranta (MT ja soistumia)

Itärannan lähellä metsä on luonnontilaisen kaltaista ja maapohja rehevämpää kuin alueen muissa osissa. Valtapuuston muodostaa varttunut kuusikko, kalliomäillä melko iäkäs mutta harva männikkö. Sekapuuna kasvaa koivua ja paikoin haaparyhmiä, sekä hiukan raitaa ja harmaaleppää. Ekologisesti arvokasta kookasta kuusimaapuuta on jonkin verran. Kosteimmissa notkoissa esiintyy hiukan ojittamatonta kangaskorpea. Alueen kasvisto on vaatimatonta. Rantaviivaan liittyvät kallioidet niemekkeet ovat maisemallisesti tärkeitä pienkohteita, joita käytetään myös leiripaikkoina.

Linnustollisesti itäranta on selvitysalueen toiseksi arvokkain kokonaisuus, kaupungin omistaman alueen pohjoisosan metsän rinnalla. Alueelta tavattiin runsaasti indikaattorilajeja (vrt. linnustoselvitys).

Kuvio 3. Sisämaa (MT-VT+kalliometsiä)

Suurin osa alueesta edustaa varttunutta taimikkoa ja nuorta kasvatusmetsää. Valtapuuna kasvaa yleensä mänty, mutta paikoin lehtipuusekoitus (koivu, haapa) on vallitseva. Alueen topografia on hyvin jyrkkäpiirteinen ja kalliioseinämiä esiintyy yleisesti. Kasvisto on vaatimatonta, joskin kallioiden lakiosissa kasvaa mm. sianpuolukkaa. Jyrkänteiden alusmetsiköissä kasvaa paikoin kookkaita pihlajia.

Kuvio 4. Länsireunan notko (MT ja KgK)

Kaupungin puolelle jatkuvalla kuviolla kasvaa varttunutta kuusikkoa. Notkon pohjalla esiintyy ojittamatonta kangaskorpea, rinteillä tuoreen kankaan kuusikkoa ja Uunilahden perukassa nevakorpea. Alueella on linnustollista arvoa osana laajempaa vanhahkon metsän aluetta kaupungin puolella.

3.2 Kaupunki

Kuvio 48 (eteläranta) (VT)

Alueella kasvaa melko vanhaa ja erirakenteista sekametsää. Valtapuuston muodostavat vanhat männyt, koivut ja kuuset, osa männyistä on huomattavan iäkkäitä. Väli- ja aluspuustossa kasvaa laikuttaisesti tiheää kuusikkoa. Rantaviivalla kasvaa myös tervaleppää ja haapaa. Alueella tapaa runsaasti pystykeloja ja koivupötkelöitä. Kuvio 50 on kuusikkoinen laikku, jossa kasvaa tiheämpää metsää.

Kuvio 47 (ks. Kuvio 4, Antell)

Kuvio 49 (VT)

Aukko, jossa kasvaa nuorta mänty-lehtipuutaimikkoa.

Kuviot 39, 41, 43 ja 44 (MT-VT)

Alueella kasvaa varttunutta ja osin (erit. 43) melko luonnontilaisen kaltaista metsää. Valtapuuston muodostaa yleensä kuusi, mutta sekapuuna kasvaa runsaasti mäntyä ja koivua, paikoin yksittäisiä haapoja. Pohjoisessa alueeseen liittyy muutamia jyrkäniteitä, joilta avautuu näkymiä järvelle. Rantaviivan puusto on luonnontilaista ja lehtipuuvaltaisempaa kuin muualla. Kuviolla 44 valtapuuston muodostaa vanhanko männikkö. Kasvillisuus on koko alueella tavanomaista ja lajistollisesti vaatimatonta. Metsätiellä kasvaa tiuhaa lehtipuuvia.

Linnustollisesti tämä aluekokonaisuus on selvästi merkittävin koko selvitysalueella. Alueelta tavattiin kaikki selvityksessä löydetty metsäluonnon indikaattorilajit ja uhanalaiset lajit (vrt. linnustoseelvitys).

Kuvio 45 (KgK)

Pieni suopainanne, jossa kasvaa osittain lahoavaa hieskoivikkoa, seassa mäntyä ja kuusta. Suotyypä on lähinnä ruohoinen kangaskorpi. Laikun ympäristössä esiintyy kookasta lehtipuustoa (haapaa ja koivua) sekä lahoppua. Kuvio on metsikkökuviotiedoissa kirjattu ekologisesti tärkeänä pienalueena.

Kuvio 38, Matinmäki (VT+kalliometsää)

Kuviolla kasvaa varttunutta taimikkoa ja nuorta kasvatusmetsää. Puulajisuhteet vaihtelevat pienipiirteisesti. Valtapuusta on yleensä mänty, paikoin koivu tai kuusi. Haapaa kasvaa runsaasti sekapuuna, harmaaleppää vain paikoin. Kuviolle sijoittuvat selvitysalueen komeimmat kalliojyrkäniteet, mutta niiden alusmetsiä ja lähiympäristöjä on käsitelty melko voimakkaasti.

Kuviot 40 (SaK ym.), 42 (IR) ja 37 (IR-KgK)

Kuviot muodostavat ojitetun suojuotin, jonka yläosissa esiintyy isovarpurämettä ja karua korpea, alaosissa rehevämpiä korpityyppejä. Kuviolla 40 puusto on hakattu ja alueella kasvaa hyvin tiehää koivu-harmaaleppäviitaa. Alkuperäinen kasvillisuus on täysin muuttunutta. Kuvion länsireunan jyrkäniteiden alla on ollut verraten rehevää kasvillisuutta, lajistossa mm. hiirenporras, käenkaali, oravanmarja, nuokkuhelmikkä ja sudenmarja. Itse jyrkäniteeseen on jätetty jonkin verran jättöpuustoa.

Kuvioilla 42 puusto on melko luonnonmukaista, mutta suokasvillisuus on taantunut ojitusten seurauksena muuttumiksi. Kuvion 37 suo on ojittamaton, mutta puusto melko nuorta kasvatusmetsää. Kuvio on metsikkökuviotiedoissa ekologisesti tärkeä pienalue.

3.3 Lehdon alue

Alueella ei tavattu huomionarvoisia luontokohteita tai lajeja. Metsä on keskimäärin rehevämpää ja tilakeskuksen sekä niittyjen ympäristössä esiintyy hiukan lehtomaista kangasta.

4. YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Selvitysalueelta ei tavattu erityisen huomionarvoisia luontotyyppisiä tai -kohteita eikä huomionarvoista kasvilajistoa. Kokonaisuutena näin laaja rakentamaton ranta-alue on toki

merkittävä luontokokonaisuus Kymenlaaksossa ja yleensä Etelä-Suomessa. Alueen arvoa nostaa melko luonnonmukainen metsä, jossa paikoin esiintyy kookasta lahoppua (kuusimaapuuta ja mäntykeloa). Rantametsä on koko selvitysalueella hyvin luonnontilaista.

Linnustollisesti alue on monipuolinen ja kartoituksessa (Seimola 2002) tavattiin runsaasti metsäluonnon indikaattorilajistoa (10 lajia) sekä joukko uhanalaisia (tiltalti) tai silmälläpidettäviä (teeri, käki, kalasääski) lajeja. Lajisto indikoi etupäässä vanhahkoa luonnonmetsää ja keskittyi selvitysalueen luonnonmukaisimpina säilyneille alueille. Näistä merkittävin on kaupungin omistaman alueen pohjoisosassa (kuviot 44, 46, 47 ja 50, sekä kuvion 43 pohjois- ja itäreunat) sekä Antellin alueen itäosa (kuvio 2).

Yksittäisiä arvokohteita ei alueelta voi juurikaan rajata. Jyrkänteiden alusmetsät on metsälain tarkoittamia merkittäviä elinympäristöjä, mutta selvitysalueella niihin ei liity rehevyyttä tai erityisen arvokasta puustoa. Alueella on muutamia pieniä suopainanteita (37, 45, 47:n rantasuo), joilla on merkitystä ekologisesti arvokkaina pienkohteina. Kalliomäkien ja etelärannan vanha mäntypuusto on ainakin maisemallisesti merkittävää.

Suurmaiseman kannalta Myllylahden pohjoisranta on merkittävä, sillä eteläinen vastaranta on jo aikaisemmin kaavoitettu rakentamattomaksi. Myllylahti on melko kapea ja jyrkkärantainen lahdelta, jossa kummankin rannan säilyminen pääosin rakentamattomana on tärkeää. Antellin alueen itärannan kallioiset niemekkeet tulisi jättää vapaiksi maisemallisista ja virkistyskäyttöön liittyvistä syistä. Linnuston kannalta arvokkain alue, kaupungin omistama Lampihaaranlahden ranta tulisi säilyttää ainakin pääosin rakentamattomana.

Kyynelmysjärvi on karu, syvä ja valuma-alueeltaan pieni metsäjärvi, johon ranta-asutuksen aiheuttama kuormitus vaikuttaa herkästi. Järven rannalla on kuitenkin jo nykyään kohtalaisesti mökkikantaa (31 kpl Anjalankoskella). Suunniteltu lisärakentaminen ei olennaisesti muuta tilannetta tässä suhteessa. Uudelle rantarakentamiselle asetettavat jätevesien käsittelyvaatimukset ovat tiukempia kuin ennen ja rakennukset sijoitetaan keskimäärin kauemmas rantaviivasta.

Luontoarvojen kannalta uudelle rantarakentamiselle soveliaimpia paikkoja ovat kaupungin omistaman alueen eteläranta nykyisen mökkikannan vieressä ja Antellin alueen eteläranta. Selvästi vahingollisinta olisi rakentaminen kaupungin omistaman alueen pohjoisosassa, erityisesti Uunilahden rannalla ja Lampihaaranlahden rannan itäosassa (kuvio 43-44).

Lähdeaineistoa:

Metsikkökuviotietoja 1994, kaupungin omistama alue.

Kyynelmysjärven pinta-ala-, syvyys- ja vedenlaatutietoja sekä rakentamistilanne. Anjalankosken kaupunki ja Kaakkois-Suomen YK.

Seimola, T. 2002: Kyynelmyksen ranta-asemakaava-alueen linnusto (Anjalankosken kaupunki ja Nan Creutz). Ympäristötutkimus Oy Metsätähti.